ECLI:LV:RAT:2018:0123.C30706512.1.S
Lietas Nr. C30706512
Lietas arhīva Nr. CA-0140-18/10

**SPRIEDUMS**
**Latvijas Republikas vārdā**

Rīgā 2018. gada 23. janvārī

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētājs tiesnesis Arnis Dundurs
tiesneses Ineta Ozola, Svetlana Beļajeva
ar sekretārēm Kristīni Vaļeiku un Gitu Grēviņu
piedaloties atbildētāja /pers. C/ pilnvarotajam pārstāvim zvērinātam advokātam Jānim Līdem
atklātā tiesas sēdē izskatīja civillietu partijas "/Nosaukums/", /pers. E/, /pers. F/ un /pers. G/ prasībā pret /pers. C/ par godu un cieņu aizskarošu ziņu atsaukšanu un morālā kaitējuma atlīdzības piedziņu sakarā ar partijas "/Nosaukums/", /pers. E/, /pers. F/ un /pers. G/ apelācijas sūdzību par Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2013. gada 27. maija spriedumu.

**A p r a k s t o š ā d a ļ a**

[1] Ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2013. gada 27. maija spriedumu nospriests noraidīt partijas "/Nosaukums/", /pers. E/, /pers. F/ un /pers. G/ prasību pret /pers. C/ par godu un cieņu aizskarošu ziņu atsaukšanu un morālā kaitējuma atlīdzības piedziņu.

Tiesa nospriedusi piedzīt solidāri no partijas "/Nosaukums/", /pers. E/, /pers. F/ un /pers. G/ par labu /pers. C/ ar lietas vešanu saistītos izdevumus Ls 500 apmērā.

Spriedumā norādīti šādi apsvērumi.

[1.1] Tiesa, atsaucoties uz Latvijas Republikas Satversmes 92. pantu un Civillikuma 2352.[1] pantu, norādījusi uz tiesu praksi, ka lietās par goda un cieņas aizskaršanu un nepatiesu ziņu publicēšanu ir nepieciešams rūpīgi nošķirt ziņas no viedokļa.

Tiesa norādījusi, ka ar jēdzienu „ziņas" saprotams datu, faktu, skaitļu vai informācijas kopums.

Savukārt viedokli tiesa raksturojusi kā personas subjektīvo vērtējumu - uzskatus, izpratni, arī attieksmi, kura atbilstību patiesībai pārbaudīt nav iespējams, viedoklis nevar būt ne patiess, ne nepatiess. Taču, arī lai sniegtu asu un negatīvu vērtējumu, tiesas ieskatā ir jāpastāv zināmam pamatam.

[1.2] Tiesa nodibinājusi, ka 2012. gada 30. jūlijā LR Tieslietu ministrijas interneta mājaslapas sadaļā TM informācija presei ievietota informācija ar nosaukumu – Tieslietu ministrs: valstij naidīgi noskaņotu politisko partiju reģistrācijas iespējamība ir tiešs demokrātijas apdraudējums. Informāciju presei sagatavojusi tieslietu ministra preses sekretāre. Minētā informācija publicēta ar šādu saturu:

Tieslietu ministrs /pers. C/ uzskata, ka demokrātiskā valstī nav pieļaujams, ka politiskajās partijās, proti – organizācijās, kuru pašsaprotamais mērķis ir iegūt varu valstī, darbojas un, jo īpaši tās vada personas, kuras aktīvi veicina naida izpausmes sabiedrībā.

„Šādu pretvalstiski noskaņotu personu dibināts un vadīts politisks spēks apdraud sabiedrības drošību," savu pārliecību pauž tieslietu ministrs.

2012. gada 16. jūlijā Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra (UR) politisko partiju reģistrā tika reģistrētas izmaiņas, saskaņā ar kurām tika mainīts politiskās partijas „/Nosakums B/" nosaukums uz Partija „/Nosaukums/", mainīts tās mērķis un partijas valdes sastāvs.

Tieslietu ministrs /pers. C/ lūdz UR vadītājam sniegt skaidrojumu par šādu izmaiņu reģistrācijas tiesiskajiem aspektiem, kā arī norādīt uz iespējamiem trūkumiem tiesiskajā regulējumā, kas pieļauj tādu izmaiņu un izpildinstitūcijas locekļu, kuri kurina naidu sabiedrībā un kuru darbības ir klaji vērstas pret Latvijas valsts konstitucionālajām vērtībām, reģistrāciju.

[1.3] Analizējot iepriekš minētās informācijas saturu, tiesa secinājusi, ka šādas informācijas ievietošana nav atzīstama par ziņu Civillikuma 2352.[1] panta izpratnē.

Šādu secinājumu tiesa pamatojusi ar apstākli, ka konkrētajā gadījumā preses sekretāre ir presē ievietojusi informāciju, kurā ir pausts personas uzskats, jo teksta 1. rindkopa nepārprotami lasāma un sākas ar vārdiem "Tieslietu ministrs /pers. C/ uzskata, ka [..]". Savukārt teksta 2. rindkopā ir citēta tieslietu ministra paustā pārliecība, ka šādu pretvalstiski noskaņotu personu dibināts un vadīts politisks spēks apdraud sabiedrības drošību.

Attiecībā uz teksta 3. rindkopu tiesa konstatējusi, ka tajā nav pausts ne atbildētāja viedoklis, ne uzskats, ne arī /pers. C/ pasniegta ziņa. Rindkopā ir paziņots par partijas nosaukuma maiņu, kā arī partijas mērķa un valdes sastāva maiņas reģistrāciju Uzņēmumu reģistrā.

Turklāt, ņemot vērā, ka tekstu ir sagatavojusi preses sekretāre un no paša teksta neizriet, ka tā būtu /pers. C/ pasniegta ziņa, tiesai nav atzinusi, ka teksta 3. rindkopā norādītais partijas nosaukums ir tieši attiecināms uz /pers. C/ pausto viedokli un uzskatu 1. rindkopā.

Savukārt teksta 4. rindkopā tiesa konstatējusi paziņojumu, ka tieslietu ministrs lūdz UR sniegt skaidrojumu par šādu izmaiņu reģistrācijas tiesiskajiem aspektiem.

Ņemot vērā konstatēto, tiesa atzinusi, ka informācijā presei ticis pausts /pers. C/ uzskats, teksts nav vērtējams kopumā kā /pers. C/ pasniegta ziņa.

[1.4] Tāpat tiesa nav atzinusi, ka atbildētājs /pers. C/, paužot savu uzskatu, ir sniedzis asu vai negatīvu vērtējumu par partiju „/Nosaukums/" vai tās valdes sastāvu.

Izvērtējot, vai izplatītais tieslietu ministra uzskats ir godu un cieņu aizskarošs, tiesa, atsaucoties uz Latvijas Republikas Satversmes 100. pantu un tiesu praksē paustajām atziņām, ņēmusi vērā, ka ar aizskarošu jāsaprot tādu viedokli, kurš mazina personas godu un cieņu atsevišķu pilsoņu vai sabiedrības acīs. Konstatējot, ka tekstā, cik tālu tas attiecas uz /pers. C/ uzskatu vai pārliecību, nav minētas konkrētas personas, tiesa atzinusi, ka apskatāmajā gadījumā nav arī pamata vērtēt kādas personas goda mazināšanos atsevišķu pilsoņu vai sabiedrības acīs.

[1.5] Atzīstot, ka presē atspoguļotais atbildētāja paustais uzskats nevar tikt novērtēts kā fakts vai kā apgalvojums, kas var radīt personai goda un cieņas aizskārumu, tiesa uzskatījusi, ka Civillikuma 2352.[1] panta, kurš regulē jautājumus par godu un cieņu aizskarošu ziņu paušanu, piemērošanai nav pamata.

[1.6] Ar lietas vešanu saistīto izdevumu piedziņu no prasītājiem atbildētāja labā tiesa pamatojusi ar Civilprocesa likuma 44. panta nosacījumiem.

[2] Par minēto spriedumu prasītājs /pers. G/ savā, partijas "/Nosaukums/", /pers. E/ un /pers. F/ vārdā iesniedzis apelācijas sūdzību, lūdzot celto prasību apmierināt.

Sūdzībā norādīti šādi argumenti.

[2.1] Spriedums liedzis prasītājiem tiesības uz prasības izskatīšanu taisnīgā tiesā, jo nesatur skaidrojumu, kāpēc prasība noraidīta.

[2.2] Nepamatoti un pretēji Latvijas Republikas Augstākās tiesas un Eiropas Cilvēktiesību tiesas atzinumiem lietās par goda un cieņas aizsardzību ir tiesas pieņēmumi spriedumā, ka neslava nav atzīstama par ziņu Civillikuma 2352.[1] panta izpratnē un ka neslava nav vērtējama kopējā kontekstā, bet tikai atrauti ņemtās daļās, kas ir atbildētāja tiešā runa, kurā prasītāji nav pieminēti.

[2.3] Uzskata, ka tiesāšanās izdevumi būtu jāpiedzen no katra prasītāja atsevišķi tajā daļā, kas attiecināma uz katra prasītāja noraidīto prasības daļu, jo Civilprocesa likums neparedz solidāru pienākumu atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

[3] Ar Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2014. gada 14. februāra spriedumu prasība apmierināta daļēji.

Tiesa nospriedusi uzlikt /pers. C/ par pienākumu publiski atsaukt 2012. gada 30. jūlijā Latvijas Republikas Tieslietu ministrijas interneta mājaslapā publicēto ziņu ar nosaukumu "Tieslietu ministrs: valstij naidīgi noskaņotu politisko partiju reģistrācijas iespējamība ir tiešs demokrātijas apdraudējums", publicējot atsaukumu Latvijas Republikas Tieslietu ministrijas interneta mājaslapā.

Tiesa arī nospriedusi piedzīt no /pers. C/ par labu /pers. G/ morālā kaitējuma atlīdzību 1,42 *euro* apmērā.

/pers. E/ un /pers. F/ prasībā pret /pers. C/ par morālā kaitējuma atlīdzības piedziņu tiesa nospriedusi tiesvedību izbeigt, savukārt pārējā daļā partijas "/Nosaukums/", /pers. E/, /pers. F/ un /pers. G/ prasība pret /pers. C/ noraidīta.

No /pers. C/ piedzīti tiesas izdevumi par labu /pers. G/ un ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi valsts ienākumos.

[4] Izskatot atbildētāja iesniegto kasācijas sūdzību, ar Latvijas Republikas Augstākās tiesas 2017. gada 21. februāra spriedumu nospriests Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2014. gada 14. februāra spriedumu atcelt prasības apmierinātajā daļā un nodot lietu jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā.

[5] Apelācijas instancē lieta tika izskatīta no jauna daļā - partijas "/Nosaukums/", /pers. E/, /pers. F/ un /pers. G/ prasībā pret /pers. C/ par pienākuma uzlikšanu publiski atsaukt 2012. gada 30. jūlijā Latvijas Republikas Tieslietu ministrijas interneta mājaslapā publicēto ziņu, kā arī /pers. G/ prasībā pret /pers. C/ par morālā kaitējuma atlīdzības piedziņu.

Tiesas sēdē atbildētāja /pers. C/ pilnvarotais pārstāvis zvērināts advokāts Jānis Līde celto prasību neatzina un lūdza noraidīt.

Lieta tika izskatīta bez /pers. G/ kā prasītāja un pārējo prasītāju – partijas "/Nosaukums/", /pers. E/ un /pers. F/ – pilnvarotā pārstāvja klātbūtnes, jo par tiesas sēdes vietu un laiku lietas dalībniekam paziņots savlaicīgi likumā noteiktā kārtībā, lūdzis lietu izskatīt prasītāju prombūtnē.

**M o t ī v u d a ļ a**

[6] Civillietu tiesas kolēģija, uzklausījusi lietas dalībnieku, pārbaudījusi un novērtējusi lietā iegūtos pierādījumus, atzīst, ka apelācijas sūdzība nav pamatota un prasība ir noraidāma šādu apsvērumu dēļ.

[6.1] Atbilstoši tiesā celtajai prasībai Tieslietu ministrijas interneta mājaslapā publicēto informāciju prasītāji uzskata par patiesībai neatbilstošu, viņu godu un cieņu aizskarošu ziņu, kas tādējādi prasītāju ieskatā Civillikuma 2352.[1] panta izpratnē ir pamats prasīt šīs ziņas atsaukšanu, kā arī pamats prasīt atlīdzību par prettiesisko aizskārumu.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 476. panta pirmo daļu Civillietu tiesas kolēģija ņem vērā Latvijas Republikas Augstākās tiesas 2017. gada 21. februāra spriedumā šajā civillietā paustās atziņas. Proti, Civillikuma 2352.[1] pantā paredzēto tiesisko seku piemērošanai prasītājam jāpierāda, ka publiski izplatītā informācija ir ziņas (fakti, kas pakļaujami patiesības pārbaudei), ka tās ir godu un cieņu aizskarošas un ka ziņu izplatītājs ir atbildētājs.

[6.2] Pirmās instances tiesa savā spriedumā ir atzinusi, ka strīdus publikācijā par ziņām Civillikuma 2352.[1] panta tvērumā atzīstamas tikai tās 3. un 4. rindkopā ietvertie paziņojumi par izmaiņu reģistrāciju Uzņēmumu reģistrā prasītāju vadītajā partijā un tieslietu ministra lūgumu Uzņēmumu reģistram sniegt skaidrojumu. Taču minētās ziņas sagatavojis nevis pats atbildētājs, bet gan tieslietu ministra preses sekretāre. Savukārt publikācijas 1. un 2. rindkopā ietvertas nevis atbildētāja izplatītas ziņas, bet gan viņa izteiktie viedokļi, kuros, turklāt, nav pieminēts neviens no prasītājiem. Šādam atzinumam nav iebildusi arī Augstākā tiesa savā spriedumā.

Ņemot vērā minēto, Civillietu tiesas kolēģija ir pārliecinājusies, ka lietā nav nodibināti tādi pierādījumi, kas par strīdus publikāciju Tieslietu ministrijas interneta mājaslapā radītu atbildētājam Civillikuma 2352.[1] pantā paredzēto atbildību par ziņu izplatīšanu. Secīgi nav konstatējams pamats arī no tās izrietošajam prasījumam par kaitējuma atlīdzināšanu. Līdz ar to kolēģija atzīst, ka pirmās instances tiesa pamatoti noraidījusi celto prasību.

Atzīstot pārsūdzētajā spriedumā ietverto pamatojumu prasības noraidīšanai par pareizu un pilnībā pietiekamu, kolēģija saskaņā ar Civilprocesa likuma 432. panta piekto daļu pievienojas pirmās instances tiesas argumentācijai un apsvērumus atkāroti nenorāda.

[6.3] Apelācijas sūdzībā norādītie argumenti nedod pamatu pretēju secinājumu izdarīšanai.

Kolēģija piekrīt, ka informācijas publicēšanas veids varētu radīt situāciju, ka neitrāls lasītājs no malas to, iespējams, uztvertu kā vienotu ziņu, nenošķirot atbildētāja pausto viedokli no izplatītajām ziņām, tomēr tas vien nevar būt pietiekami, lai publikāciju kopumā atzītu par atbildētāja paustu ziņu, kas tādējādi radītu pamatu atbildētāja atbildības izvērtēšanai. Konstatējot, ka konkrētās publikācijas izplatītājs nav pats atbildētājs, secināms, ka iztrūkst viens no priekšnosacījumiem personas atbildībai saskaņā ar Civillikuma 2352.[1] pantu, kas, savukārt, ir pietiekams pamats prasības noraidīšanai.

Kolēģija vērš prasītāju uzmanību uz to, ka neslava, uz ko norādīts apelācijas sūdzībā, protams, var tikt radīta arī ar izplatītu nepatiesu, godu un cieņu aizskarošu ziņu, tomēr celtās neslavas avots ne vienmēr būs ziņa Civillikuma 2352.[1] panta izpratnē. Neslavu var radīt arī personas izteikts viedoklis, par ko likums paredz atšķirīgas tiesiskās sekas. Līdz ar to atbildības par neslavas celšanu materiāltiesiskais pamats ir pareizi jāidentificē un jāpierāda katrā konkrētajā gadījumā. Izskatāmā prasība gan saturiski, gan arī tiesību normu uzskaitījumā pamatota ar Civillikuma 2352.[1] pantu, savukārt tiesa saskaņā ar Civilprocesa likuma 192. pantu, taisot spriedumu, nedrīkst pārsniegt prasījuma robežas.

[6.4] Noraidot prasību, no prasītājiem par labu atbildētājam saskaņā ar Civilprocesa likuma 44. panta trešo daļu piedzenami ar lietas vešanu saistītie izdevumi advokāta palīdzības samaksai, kas kopumā lietā ir konstatējami 856,64 *euro* apmērā. Savukārt Civilprocesa likuma 42. panta kārtībā no prasītājiem valsts ienākumos piedzenami iepriekš nesamaksātie ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 17,74 *euro*.

Minētās summas no prasītājiem piedzenamas vienādās daļās. Apelācijas sūdzībā pamatoti norādīts, ka attiecībā uz tiesāšanās izdevumiem nav nosakāma solidāra piedziņa.

**R e z o l u t ī v ā d a ļ a**

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 430. un 432. pantu, Civillietu tiesas kolēģija

**n o s p r i e d a**

noraidīt partijas "/Nosaukums/", /pers. E/, /pers. F/ un /pers. G/ prasību pret /pers. C/ par pienākuma uzlikšanu publiski atsaukt 2012. gada 30. jūlijā Latvijas Republikas Tieslietu ministrijas interneta mājaslapā publicēto ziņu ar nosaukumu "Tieslietu ministrs: valstij naidīgi noskaņotu politisko partiju reģistrācijas iespējamība ir tiešs demokrātijas apdraudējums".

Noraidīt /pers. G/ prasību pret /pers. C/ par morālā kaitējuma atlīdzības piedziņu.

Piedzīt no partijas "/Nosaukums/", reģistrācijas numurs /reģistrācijas numurs/, /pers. E/, personas kods /personas kods/, /pers. F/, personas kods /personas kods/, un /pers. G/, personas kods /personas kods/, par labu /pers. C/, personas kods /personas kods/, ar lietas vešanu saistītos izdevumus advokāta palīdzības samaksai – no katra 214,16 *euro* (divsimt četrpadsmit *euro* un sešpadsmit centi) apmērā.

Piedzīt no partijas "/Nosaukums/", reģistrācijas numurs /reģistrācijas numurs/, /pers. E/, personas kods /personas kods/, /pers. F/, personas kods /personas kods/, un /pers. G/, personas kods /personas kods/, valsts ienākumos ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus – no katra 4,43 *euro* (četri *euro* un četrdesmit trīs centi) apmērā.

Ar lietas izskatīšanu saistīto izdevumu samaksa veicama pēc šādiem rekvizītiem: saņēmējs Tiesu administrācija, reģistrācijas Nr. 90001672316, konta Nr. LV51TREL2190458019000, saņēmēja banka Valsts kase, BIC kods TRELLV22, iemaksas mērķī jānorāda 21499 un lietas numurs, dati lietas dalībnieka identificēšanai.

Noteikt partijai "/Nosaukums/", /pers. E/, /pers. F/ un /pers. G/ sprieduma daļā par naudas summu piedziņu labprātīgai izpildei 10 (desmit) dienu termiņu no sprieduma spēkā stāšanās dienas, nosakot, ka sprieduma labprātīgas izpildes gadījumā samaksu apliecinoši dokumenti iesniedzami Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas kancelejā.

Spriedumu var pārsūdzēt 30 (trīsdesmit) dienu laikā no pilna sprieduma sastādīšanas dienas Augstākās tiesas Civillietu departamentā, iesniedzot kasācijas sūdzību Rīgas apgabaltiesā.

Pilns tiesas spriedums sastādīts 2018. gada 6. februārī.

Tiesas sēdes priekšsēdētājs A.Dundurs

Tiesnese I.Ozola

Tiesnese S.Beļajeva